

Juodųjų gandrų ir juodkrūčių bėgikų inventorizacija 2019 m.

NATURALIT

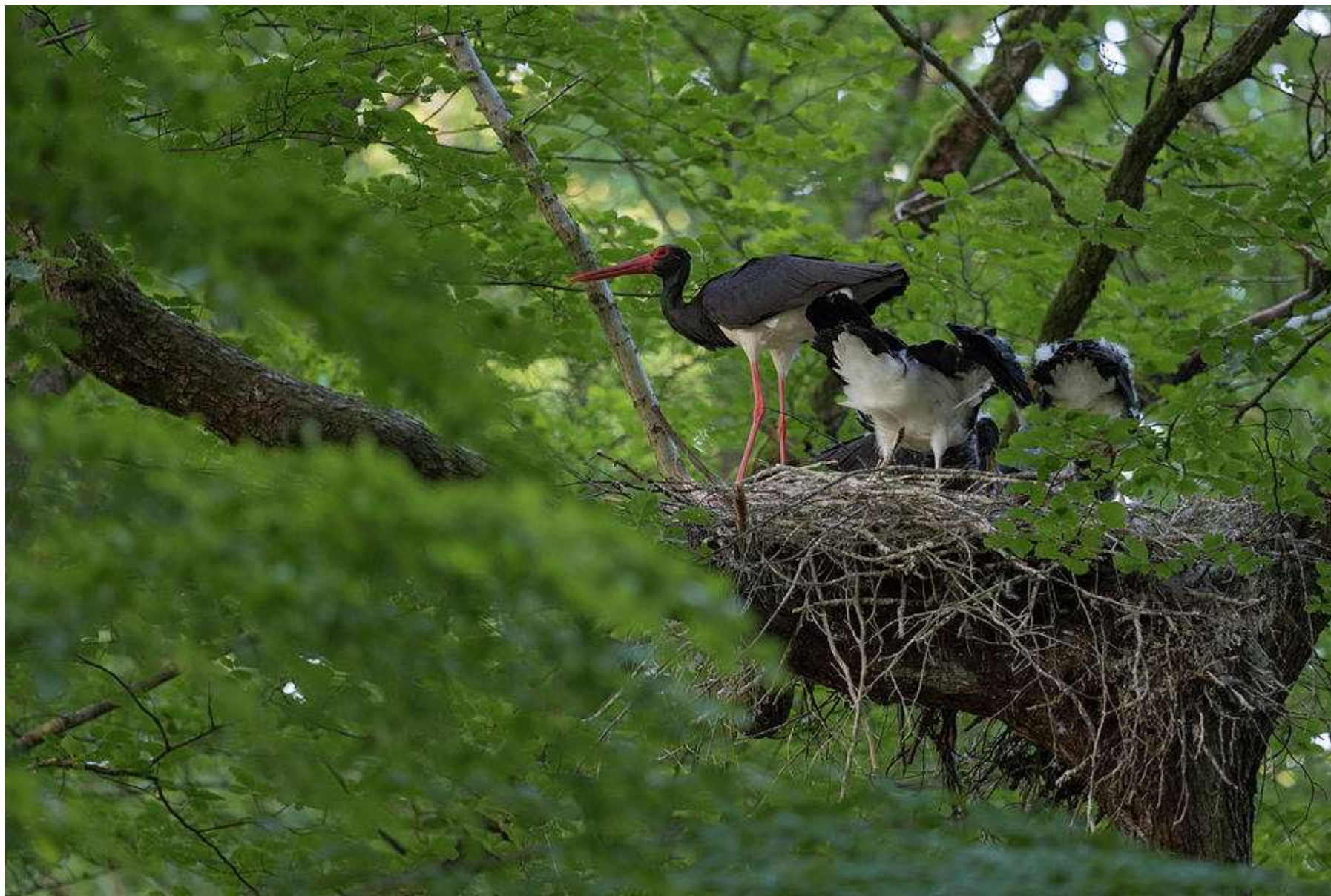
VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŽEMĖS ŪKIO
AKADEMIJA

Dr. Žydrūnas Preikša
VDU ŽŪA Aplinkos ir ekologijos institutas

NATURALIT projektas A.1.1 veikla

- Įvertinti >50 potencialių juodojo gandro radimviečių ir išsiaiškinti, ar nustatytos potencialios teritorijos yra užimtos juodųjų gandrų porų apibrėžiant lizdinės teritorijos centrinės dalies sektorius, kuriuose yra lizdavietės.
- Įvertinti juodkrūčio bėgiko radimvietes visose istorinėse potencialiose vietose Lietuvoje.

Juodųjų gandrų *Ciconia nigra* inventorizacija

Juodųjų gandrų inventorizacija: metodika

Tyrimai atliekami 2019-2020 m.

Apskaitos stebėjimų taškuose yra vykdomos iki 3 kartų sezono metu.

Kasmet siekiama įvertinti ne mažiau 20 teritorijų.

Optimaliai apskaitos yra vykdomos balandžio 20 – gegužės 10 d., birželio 1-20d. bei liepos 1-20d. laikotarpiais.

Per vieną apskaitos dieną apskaitos atliekamos dviejuose apskaitos taškuose, t.y. rytinė ir popietinė apskaita.

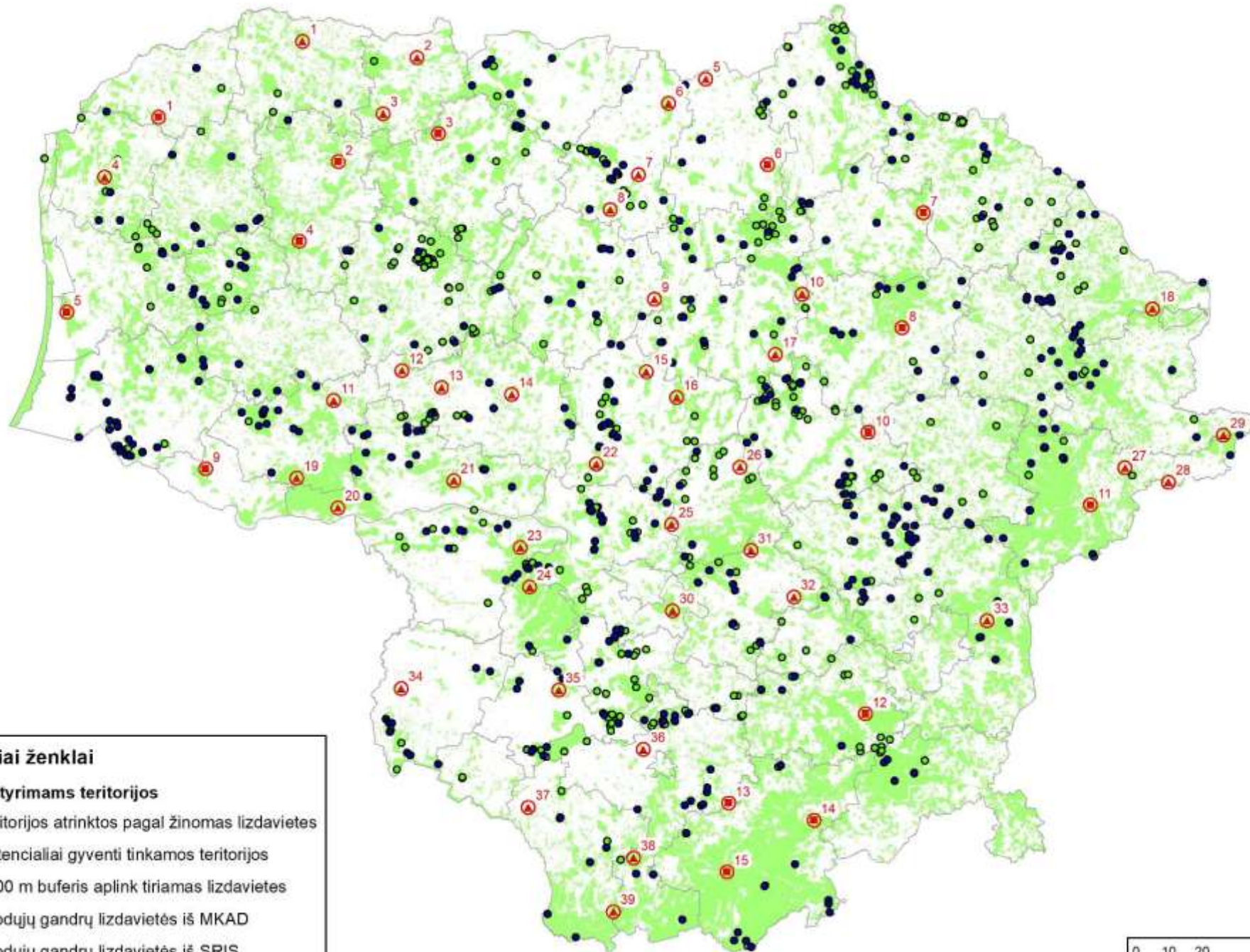
Rytinė apskaita pradedama iki 9.00 val. ir trunka >3 val.

Popietinė pradedama padarius >1 val. pertrauką ir trunka taip pat >3 val. ir baigiasi ne vėliau kaip likus 3 val. iki saulės laidos.

Juodųjų gandrų inventorizacija: tyrimų vietos

Juodojo gandro inventorizacija numatyta vykdyti 2 tipų teritorijose:

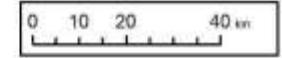
- vietose, kur **lizdai buvo registruoti anksčiau nei prieš 10 metų**, tačiau vėlesniu laikotarpiu nei SRIS nei MKAD duomenų nebuvo pateikta/duomenys nebuvo atnaujinti. **Atrinktos 39 teritorijos.**
- GIS metodais atlikus buveinių tinkamumo analizę **identifikuotos potencialios teritorijos** regionuose, kuriuose iki šiol nebuvo stebėti juodieji gandrai (**Atrinkta 15 teritorijų**):
  - stambesniuose miškų masyvuose (>500 ha), nutolusiuose >1 km nuo didesnių (>1ha) urbanizuotų teritorijų;
  - Miškai su tankiu hidrografiniu tinklu;
  - Miškai, augantys L, U arba P augavietėse;
  - Pirmenybė teikiama privatiems ir skirtiems nuosavybės teisių atkūrimui miškams.
  - Tyrimo vieta parenkama pribrežtančiuose, brandžiuose ar perbrendusiuose medynuose.

Sutartiniai ženklai

Atrinktos tyrimams teritorijos

- ▲ Teritorijos atrinktos pagal žinomas lizdavietes
- Potencialiai gyventi tinkamos teritorijos
- 2000 m buferis aplink tiriamas lizdavietes
- Juodųjų gandrų lizdavietės iš MKAD
- Juodųjų gandrų lizdavietės iš SRIS

Juodųjų gandrų tyrimų vietų aprašymas

I lentelė. Juodojo gandro inventorizacijai parinktos vietos ir jų koordinatės

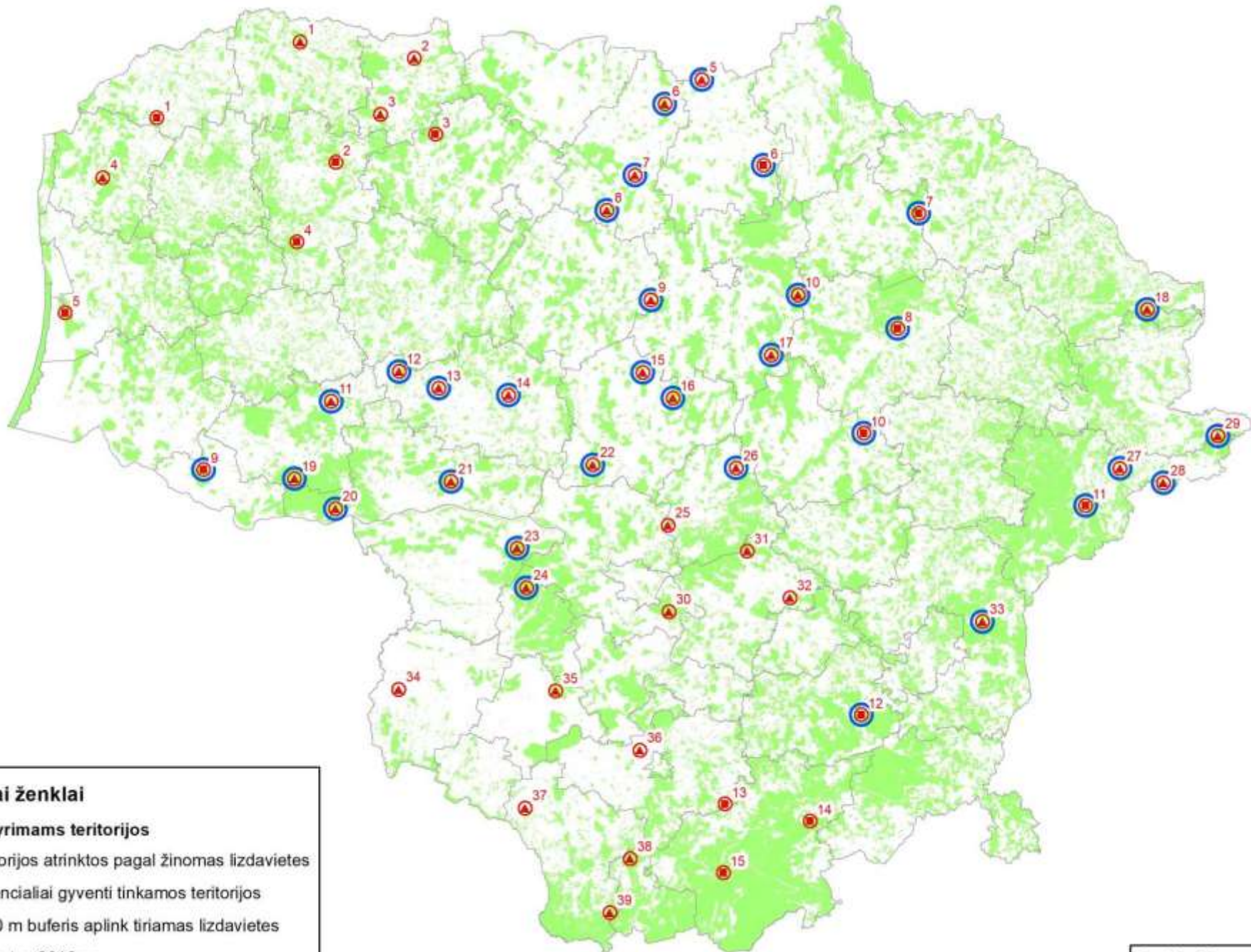
Eil. Nr.	Rajonas	Miško pavadinimas	X (LKS)	Y (LKS)	X (WGS)	Y (WGS)	Saugoma teritorija	Šlapio augalviečių plotas, %	Pribrętančių brandžių medynų plotas, %	Atstumas iki artimiausios lizdavietės, km	Atstumas iki valstybinės reikšmės miško, m	Vieta plane
Teritorijos atrinktos pagal anksčiau žinotas juodųjų gandrų lizdavietes												
1	Mažeikių r.	Falsbergo miškas	394304,1	6246916,8	22,290311	56,343890		78,9	30,3	32,5 (21,5)	0	
Stebėjimai numatyti 2020m.												

Juodųjų gandrų inventorizacija 2019 m.

Inventorizacija atlikta 33 vietose iš 54 vietų:

- 26 teritorijose, kuriose buvo žinomi juodųjų gandrų lizdai;
- 7 potencialiose teritorijose.

Sutartiniai ženklai

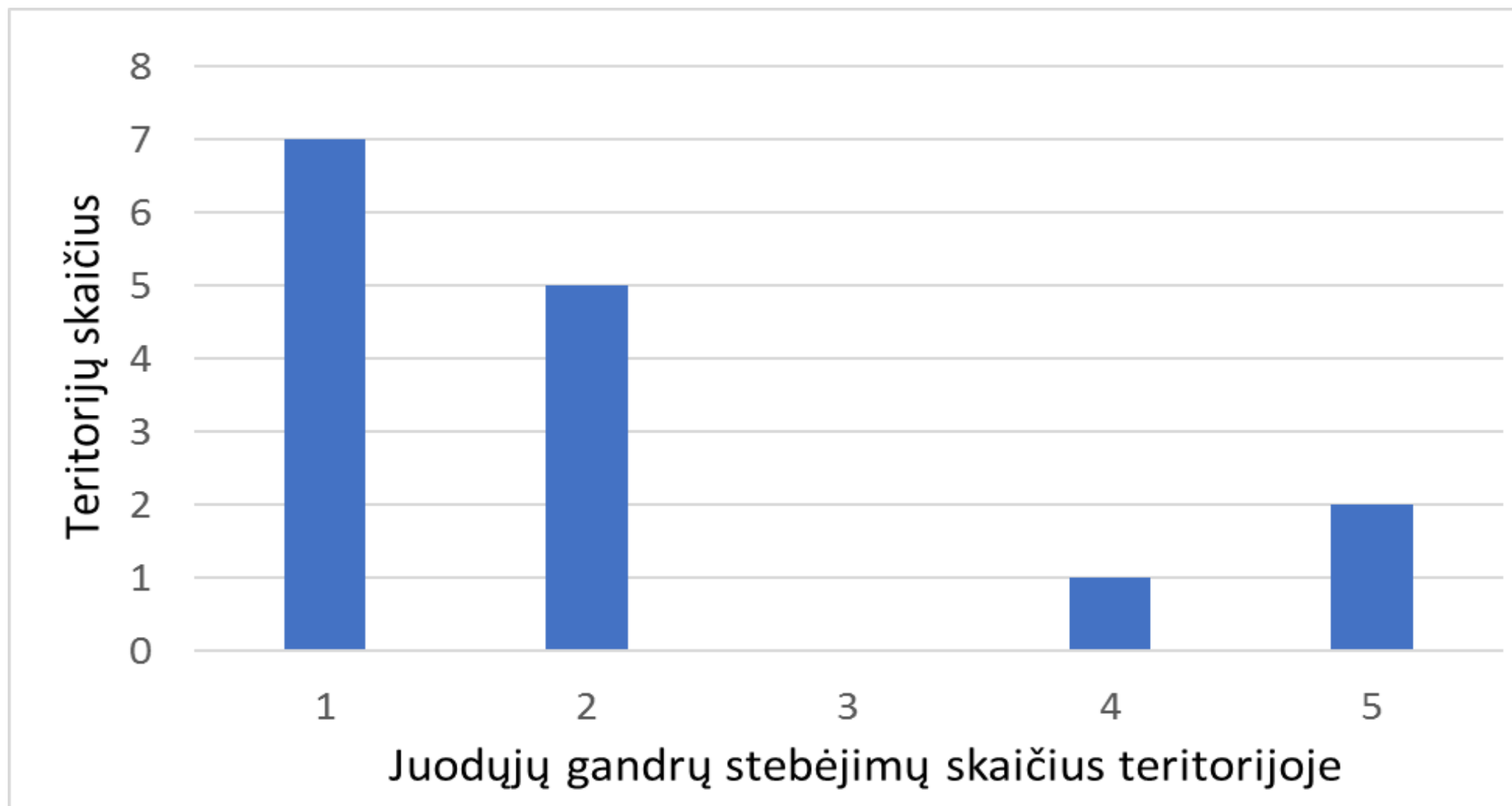
Atrinktos tyrimams teritorijos

- ▲ Teritorijos atrinktos pagal žinomas lizdavietes
- Potencialiai gyventi tinkamos teritorijos
- 2000 m buferis aplink tiriamas lizdavietes
- Stebetos 2019 m.

Juodųjų gandrų inventorizacija 2019 m.

- Iš viso juodieji gandrai buvo registruoti 31 kartą, 15 apskaitos vietų (45% stebėtų taškų).
- Dažniausiai gandrai stebėti po 1 kartą teritorijoje, tačiau pasitaikė ir 4-5 stebėjimo atvejai vienoje teritorijoje.
- Pirmosios apskaitos metu paukščiai stebėti 6 kartus, antrosios – 15, o trečiosios – 10 kartų.
- Dviejų apskaitų metu juodieji gandrai buvo stebėti 5 teritorijose, tad galima teigti, jog 15% stebėtų vietų juodieji gandrai tikrai aptinkami ir pasirinktos teritorijos yra intensyviai naudojamos.
- Dar 3 teritorijose paukščiai buvo stebėti ne mažiau dviejų kartų vienos apskaitos metu.
- 7 tirtose vietose juodieji gandrai buvo stebėti tik po 1 kartą.

Juodųjų gandrų inventorizacija 2019 m.

Juodųjų gandrų inventorizacija: kitos rūšys

Atliekant juodųjų gandrų apskaitas buvo registruotos ir kitos plėšriųjų paukščių rūšys. Iš viso buvo stebėti kartų:

- 173 mažieji ereliai rėksniai (24 teritorijos);
- 124 paprastieji suopiai (29 teritorijos);
- 59 vapsvaėdžiai (15 teritorijų);
- 16 paukštvanagių (6 teritorijos);
- 12 sketsakalių (6 teritorijos);
- 7 žuvininkai (2 teritorijos);
- 6 jūriniai ereliai (4 teritorijos);
- 27 nendrinės lingės;
- 2 pievinės lingės.

Juodkrūčių bėgikų *Calidris alpina schinzii* inventORIZACIJA

Juodkrūčių bėgikų Lietuvos populiacija

1996-1998 m. visa Lietuvos perinti populiacija buvo vertinama 25-30 poromis;

2011 m. jau tik 0-3 perinčios poros;

Paskutinius 5 metus patikimų duomenų apie juodkrūčio bėgiko perėjimą Lietuvoje nėra.

Juodkrūčių bėgikų inventorizacija: metodika

Tyrimai atliekami 2019-2020 m.

Juodkrūčio bėgiko veisimosi vietose registruojami visi teritoriniai (tuoktuvinius skrydžius atliekantys ir giedantys) patinai.

Apskaitos stebėjimų vietose vykdomos iki 2 kartų sezono metu.

Optimaliai apskaitos vykdomos balandžio 15–30 d. ir gegužės 15-30 d. laikotarpiais.

Nemuno deltos polderiuose, kur vanduo išpumpuojamas anksti, apskaitas reikia pradėti kovo pab.-balandžio pr. (prieš intensyvią *C.alpina alpina* porūšio migraciją).

Jei pirmos apskaitos metu nustatyta netinkama buveinė ir nematyti paukščiai, antra apskaita nevykdoma.

2019 m. planuota įvertinti visas teritorijas.

Tyrimams taikomas kombinuotas maršrutinis kartografavimo metodas.

Kiekvienai teritorijai įvertinamas buveinių vietos savybių išsaugojimo laipsnis.

Juodkrūčių bėgikų inventORIZacija: vietų parinkimas

Inventorizacija numatyta vykdyti šiai rūšiai potencialiai tinkamose veisimosi vietose.

Atrenkant teritorijas buvo vadovaujamasi šios rūšies ekologijos ypatybėmis ir istoriniais rūšies stebėjimo duomenimis.

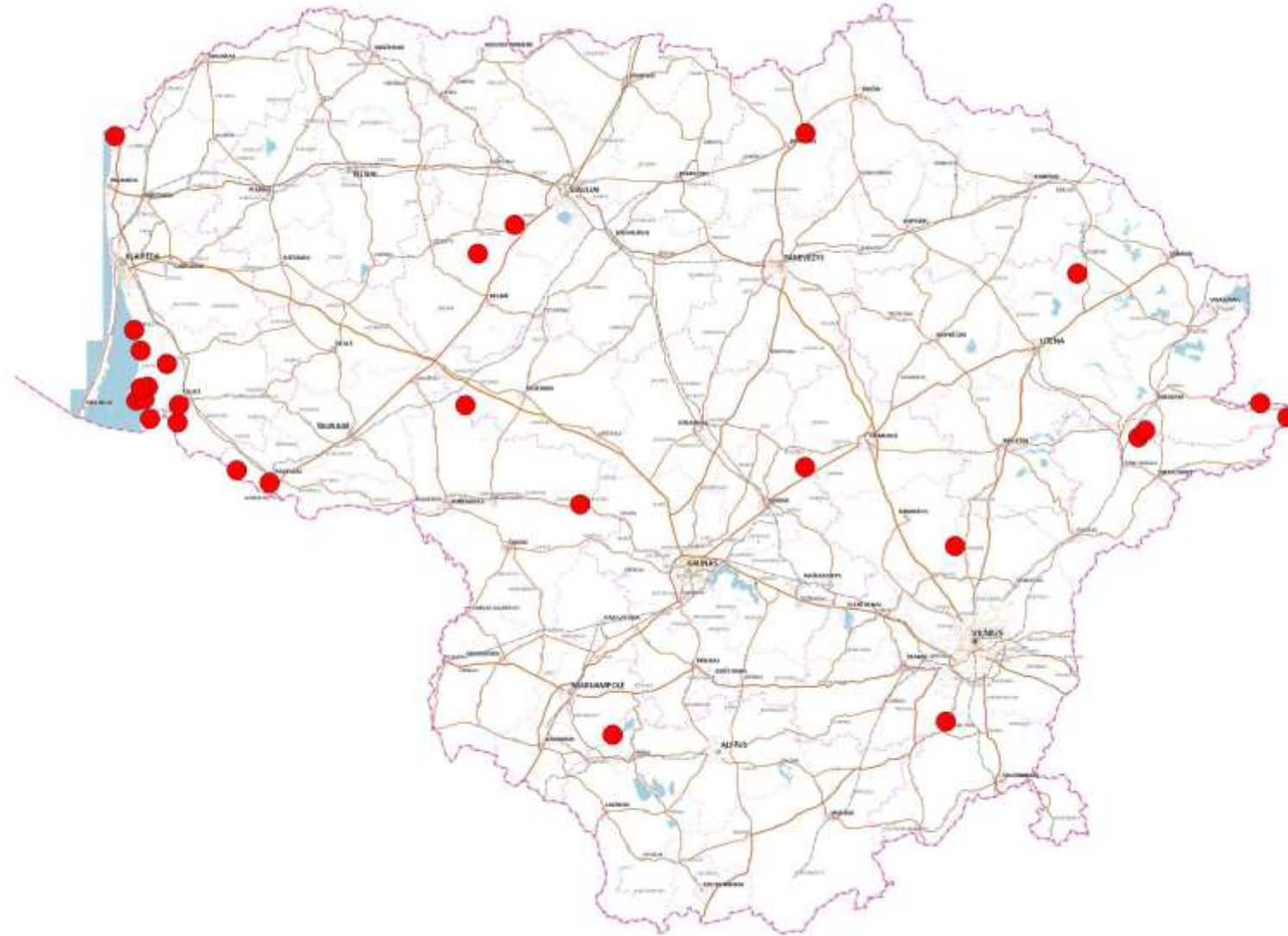
Į atrinktų teritorijų sąrašą yra įtrauktos SRIS, LPPA, Klaipėdos krašto PPA ar kituose šaltiniuose nurodytos istorinės juodkrūčio bėgiko radavietės.

Kadangi apie rūšies perėjimą Lietuvoje per paskutinius 5 metus patvirtinančių duomenų nėra, todėl buvo įtrauktos maksimaliai visos galimos potencialios vietos, kuriose bet kada buvo stebėti galimai perintys paukščiai.

Viso atrinktos 27 teritorijos.

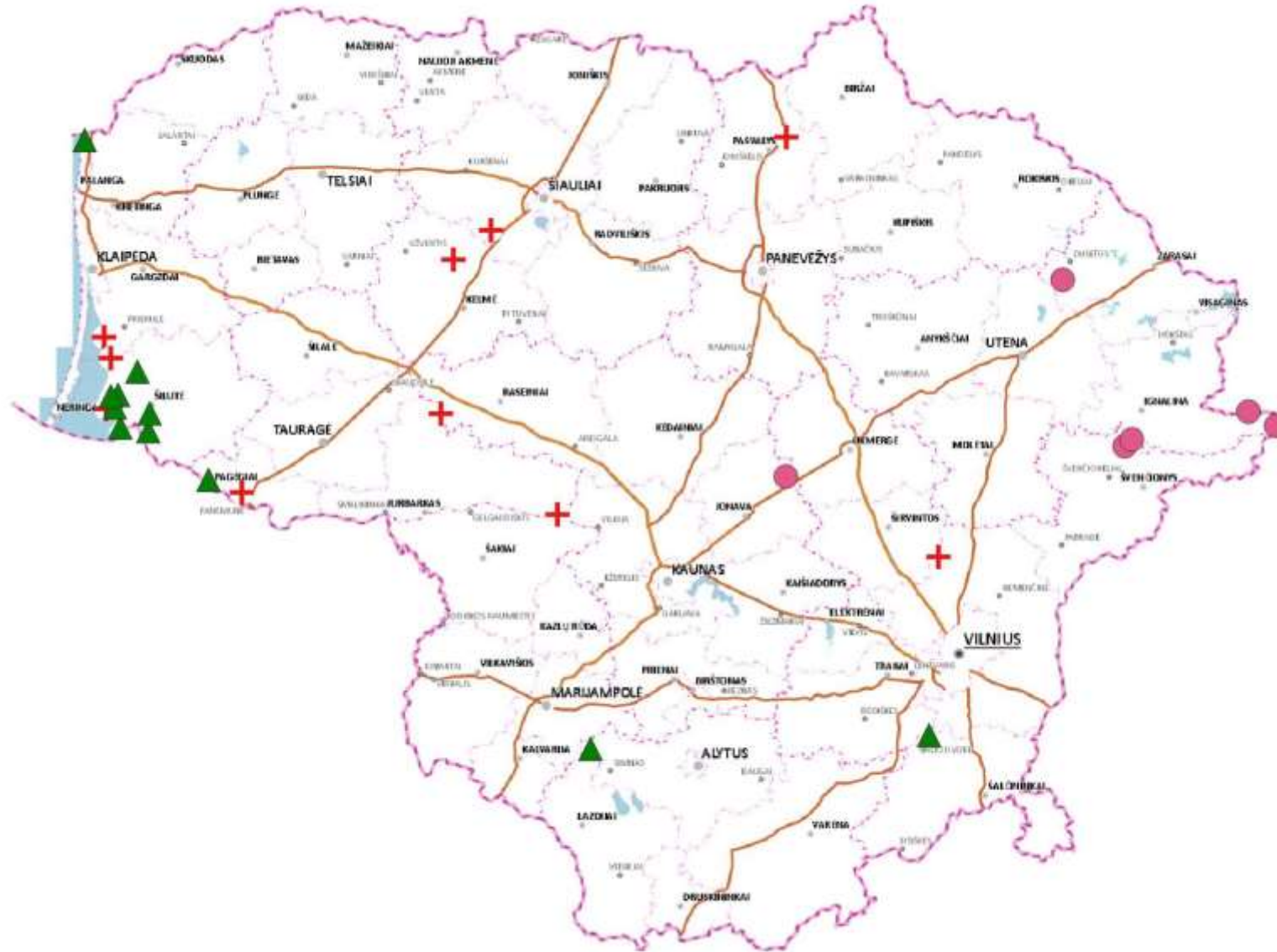
Juodkrūčių bėgikų inventORIZacija: vietų parinkimas

Juodkrūčių bėgikų inventorizacija 2019 m.

- Pirminis planas buvo patikrinti visas atrinktas teritorijas.
- Iš 27 teritorijų buvo patikrinta ir įvertinta 21 potenciali teritorija.
- Dėl labai ankstyvo pavasario ir ypač sausringų metų bei neradus paukščių svarbiausiose teritorijose, atsisakyta šįmet tikrinti Aukštaitijos teritorijas.
- Įvertinus patikrintų teritorijų buveinių būklę, sudarytas sąrašas teritorijų, kurias reikia patikrinti 2020 m.
- 10 teritorijų (iš 21 tikrintos) nėra tinkamos juodkrūčiams bėgikams perėti.
- **Perint juodkrūčių bėgikų 2019 m. neaptikta!**

Juodkrūčių bėgikų inventORIZacija 2019 m.

Ačiū už dėmesį!

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŽEMĖS ŪKIO
AKADEMIJA

